

Maria Kycler

Konferencja "Bezpieczeństwo w bibliotece I", Chorzów, 31 stycznia 2014 r.

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 1, 148-152

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KONFERENCJA BEZPIECZEŃSTWO W BIBLIOTECE I **CHORZÓW, 31 STYCZNIA 2014 R.**

W Chorzowie 31 stycznia 2014 r. odbyła się konferencja „Bezpieczeństwo w bibliotece”, zorganizowana wspólnie przez Bibliotekę Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Chorzowie i Bibliotekę Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Katowicach. Obrady, prowadzone w ramach XXIX Forum Sekcji Bibliotekarzy Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach, zainaugurowały serię sympozjów poświęconych zagadnieniom ochrony ludzi, zasobów i danych w bibliotekach. W spotkaniu wzięło udział 110 osób reprezentujących krajowe środowisko bibliotekarzy akademickich, bibliotek publicznych i szkolnych, a także pracowników naukowo-dydaktycznych różnych specjalności.

Patronat honorowy nad konferencją objął Wicemarszałek Województwa Śląskiego, zaś patronat merytoryczny sprawowało Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Na program złożyły się dwie sesje plenarne, podczas których wygłoszono siedem referatów. Swoje oferty przedstawili także: Kraina Książek, Bibliofil, IBUK Libra oraz Optiguard.

Gości przywitała mgr Bogumiła Urban, dyrektor Biblioteki Wyższej Szkoły Bankowej, zaś uroczystego otwarcia konferencji dokonali prof. zw. dr hab. Krzysztof Krysienieli, prorektor Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu oraz dr inż. Piotr Wyciśłok, kanclerz Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Katowicach. Głos zabrała także współorganizatorka spotkania – mgr Magdalena Palupska, kierownik Biblioteki Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Katowicach.

Otwierając konferencję K. Krysienieli podkreślił znaczenie działalności Biblioteki WSB dla realizacji zadań dydaktycznych i badawczych uczelni.

Zwrócił również uwagę na jej aktywność naukową i płynące stąd korzyści nie tylko dla szkoły wyższej i jej otoczenia, ale także dla szeroko pojętego środowiska bibliotekarskiego.

Następnie prowadzenie obrad przejął prof. dr hab. Wiesław Babik (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), który otworzył sesję zatytułowaną „Bezpieczeństwo – wyzwania współczesności”. Poruszane w niej zagadnienia zarysowały w sposób ogólny istotę bezpieczeństwa, jego podstawowe kategorie pojęciowe i dziedziny, jak np. bezpieczeństwo ekonomiczne, społeczne, publiczne, ekologiczne, informacyjne itp.

Pierwszy referat *Wprowadzenie do problematyki bezpieczeństwa* wygłosił prof. dr hab. Leszek Korzeniowski (Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Chorzowie). Przybliżył on pojęcie „securitologia” wywodząc jego etymologię od bogini Securitas, która w wierzeniach starożytnych Rzymian uosabiała ufność i bezpieczeństwo zarówno obywatela jak i całego Imperium. Wystąpienie nawiązywało do rozwoju koncepcji praw człowieka – od poglądów filozoficznych Immanuela Kanta, poprzez *Deklarację Praw Człowieka i Obywatela* z 1789 r., aż po *Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności* zawartą w Rzymie w 1950 r., a ratyfikowaną przez Polskę w 1993 r. Prelegent w ujęciu historycznym nakreślił kolejne etapy tworzenia się nowej dziedziny nauk praktycznych jaką jest securitologia. Na gruncie polskim przywołał prowadzone w latach 30. XX w. studia Józefa Żółtaszka¹ oraz utworzenie w Krakowie w 2000 r. Europejskiego Stowarzyszenia Nauk o Bezpieczeństwie (European Association for Security), zrzeszającego przedstawicieli różnorodnych dyscyplin i nurtów badawczych nauk o bezpieczeństwie, filozofii, socjologii i kultury bezpieczeństwa, bezpieczeństwa cywilnego, nauk policyjnych, wojskowych itp. Securitologia jako dyscyplina naukowa o wyodrębnionym przedmiocie i metodologii badań² podejmuje studia nad zagrożeniami dla istnienia, rozwoju i normalnego funkcjonowania człowieka (jednostek i grup społecznych), ale także nad bezpieczeństwem natury (przyrody, zwierząt, roślin itp.), rzeczy (konkretnych obiektów), informacji etc. Podana przez L. Korzeniowskiego definicja bezpieczeństwa (zgodnie z którą oznacza ono pewien stan obiektywny polegający na braku zagrożenia, odczuwany subiektywnie przez jednostki lub grupy) oraz konkluzja, że najważniejszym warunkiem poprawy stanu bezpieczeństwa jest edukacja bezpieczeństwa, podnoszenie świadomości zagrożeń i umiejętności podejmowania racjonalnych decyzji,

¹ Stanisław Żółtaszek (1894-1939) absolwent Wyższej Szkoły Nauk Społecznych i Ekonomicznych w Łodzi, inspektor, główny komendant Policji Województwa Śląskiego w latach 1928-1939. Prowadził badania nad problematyką bezpieczeństwa przy zastosowaniu metody pól niebezpiecznych.

² W Polsce uznana za dyscyplinę naukową w roku 2011 – Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych.

prowadzących do bezpiecznego życia i bezpiecznej działalności gospodarczej były wielokrotnie przywoływane w wystąpieniach kolejnych prelegentów.

Referat *Bezpieczeństwo finansowe klienta indywidualnego* wygłosiła prof. dr hab. Mirosława Capiga (Katedra Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Katowicach). Autorka, wychodząc od pojęcia stabilności finansowej omówiła zjawisko asymetrii informacji jako cechy systemu finansowego, będącej przejawem niedoskonałości rynku, gdzie jeden podmiot nie ma wystarczającej informacji o drugim podmiocie, z którym zawiera transakcję. M. Capiga scharakteryzowała sieć bezpieczeństwa finansowego i ekonomicznego w nawiązaniu do bezpieczeństwa: instytucji finansowych, transakcji finansowych, segmentów rynku finansowego i klienta rynku finansowego. Wskazała na potrzebę stałej analizy poziomu bezpieczeństwa i stabilności sektora bankowego oraz wypracowanie i utrzymanie odpowiedniej relacji między poziomem rozwoju rynku finansowego a poziomem regulacji i rozwiązań instytucjonalnych i prawno-organizacyjnych. W budowaniu sieci bezpieczeństwa finansowego istotny jest otwarty rynek wymiany informacji gospodarczych, w tym baz danych.

Adam Momot (Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów w Katowicach) zaprezentował temat *Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa osobistego – kształtowanie świadomości wpływu na własne bezpieczeństwo*. Przedstawił w nim kilka definicji bezpieczeństwa. Nawiązał do stanowiska przedmówcy – L. Korzeniowskiego, a następnie przytoczył rozumienie bezpieczeństwa jako naczelnej potrzeby i wartości człowieka oraz grup społecznych sformułowane przez Romana Kuźniara. Omówił także wyniki badań ankietowych na temat bezpieczeństwa przeprowadzonych przez Marka Lisieckiego, w których respondenci definiowali swoje subiektywne odczucia tego stanu. A. Momot zobrazował różne formy zagrożeń, towarzyszące ludziom w codziennym życiu i – nawiązując do dorobku Lucie Dupuis – radził jak im skutecznie zapobiegać. Wystąpieniu towarzyszyły liczne cytaty i aforyzmy, wyrażające w formie literackiej istotę bezpieczeństwa.

Ochrona informacji niejawnych a bezpieczeństwo państwa – to referat Mieczysława Tadeusza Koczkowskiego (Krajowe Stowarzyszenia Ochrony Informacji Niejawnych w Katowicach). Prelegent wprowadził w tematykę bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej odwołując się do ustaw o ochronie informacji niejawnych³, towarzyszących im aktów wykonawczych i innych uregulowań ustawowych; scharakteryzował przedmiot ustaw i omówił ich znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa. Omówił rodzaje i zasady ochrony informacji niejawnych i innych tajemnic prawnie chronionych w jednostkach organizacyjnych. Nawiązał do całościowej oceny stanu bezpieczeństwa narodowego przeprowadzonej pod-

³ Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. 1999 nr 11 poz. 95) była warunkiem przystąpienia Polski do struktur NATO. Obecnie obowiązuje Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. 2010 nr 182 poz. 1228).

czas Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego, którego wyniki ujęto w *Białej Księdze Bezpieczeństwa Narodowego*. Przy okazji wystąpienia M.T. Koczkowski podzielił się informacją na temat celów i działalności Krajowego Stowarzyszenia Ochrony Informacji Niejawnych.

W sesji drugiej, zatytułowanej „Bezpieczeństwo zasobów oraz danych bibliotecznych”, skupiono się na spojrzeniu na bibliotekę od strony bezpieczeństwa użytkowników, zachowania dostępu do informacji, jej integralności oraz poufności, a także ochrony zbiorów.

W wykładzie *Współczesne determinanty bezpieczeństwa. Wybrane zagadnienia* prof. zw. dr hab. Jadwiga Stawnicka (Uniwersytet Śląski w Katowicach) poruszyła problematykę komunikacji w sytuacjach kryzysowych i bezpieczeństwa uczestników interakcji w kryzysie. Prelegentka celowo skoncentrowała wystąpienie wokół jednego istotnego determinantu bezpieczeństwa, czyli jego promocji (stabilnych zachowań, unikania zagrożeń, konfrontacji lub kooperacji w sytuacji destabilizacji), gdzie wartością nadrzędną jest rola debat społecznych. W ten sposób podkreśliła rolę marketingu dialogicznego. W opinii J. Stawnickiej niestandardową formą promocji zasobów i usług bibliotek mogą się stać debaty dotyczące bezpieczeństwa widzianego oczami pracowników i użytkowników księżnic. Charakterystyka stosowanych technik, taktyk, strategii i trików negocjacyjnych, pozwalających na przeprowadzenie konstruktywnej „walki na słowa”, to odpowiedź jak zagadnienia dotyczące komunikacji językowej w środowisku pracy, czy komunikowania kryzysowego wykorzystać w budowaniu bezpieczeństwa na gruncie otoczenia bibliotek różnych typów.

Na temat *Bezpieczeństwa danych i systemów teleinformatycznych* referat wygłosił Andrzej Koziara (Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach). Podkreślił, że bezpieczeństwo instytucji jaką jest biblioteka akademicka w sposób znaczący wpływa na poziom świadczonych zgodnie z prawem usług biblioteczno-informacyjnych. Celowi temu służą wszystkie działania – zgodne z obowiązującym ustawodawstwem krajowym, dyrektywami Unii Europejskiej, statutem instytucji i jej regulaminami organizacyjnymi – prowadzone przez bibliotekę. Prelegent szczególną uwagę zwrócił na normę PN-EN ISO 9001:2009P dotyczącą systemów zarządzania jakością, która ma istotne zastosowanie w bibliotece pragnącej dostarczać zbiory i usługi na miarę oczekiwań użytkowników i wymogów współczesnego bibliotekarstwa. Ponadto naszkicował strefy zagrożeń i przyporządkował im wybrane rodzaje aktów prawnych i normatywnych, przede wszystkim uwzględniając: bezpieczeństwo zasobów ludzkich wg normy PN-ISO/IEC 17799:2007P, bezpieczeństwo fizyczne i środowiskowe wg normy PN-ISO/IEC 17799:2007P oraz zarządzanie bezpieczeństwem systemów informatycznych wg normy PN-I-13335-1.

Konferencję zamknęło wystąpienie Sylwii Błaszczyk (Biblioteka Śląska w Katowicach) *Zagrożenia zbiorów w bibliotece i profilaktyka ich ochrony*. Autorka skonstatowała, że ochrona zbiorów bibliotecznych jest jednym

z ustawowych zadań bibliotekarzy, którzy zabezpieczając księgozbiory jednocześnie chronią dziedzictwo kultury i nauki dla przyszłych pokoleń. Podejmowane przez biblioteki działania ochronne skutkują poprawą warunków pracy i korzystania ze zbiorów książnic. S. Błaszczyk scharakteryzowała potencjalne źródła zagrożeń dla zbiorów bibliotecznych (warunki przechowywania, sposób korzystania ze zbiorów, ich naturalne zużycie oraz katastrofy naturalne i powodowane przez człowieka, których skutkiem może być zniszczenie części lub całości zbiorów zgromadzonych w bibliotece) oraz omówiła skuteczne działania profilaktyczne.

W myśl założeń organizatorów uczestnicy konferencji mieli okazję zapoznać się z różnymi spojrzeniami na bardzo dziś aktualną problematykę bezpieczeństwa. Obrady przyniosły refleksję nad różnymi aspektami securitologii oraz zarysowały perspektywy i możliwości wykorzystania jej osiągnięć do budowania stabilnej, pozbawionej ryzyka przestrzeni bibliotecznej. Ze względu na rangę poruszanych problemów oraz propozycje i sugestie badawcze, kontynuację tematyki bezpieczeństwa w bibliotece można uznać za pożyteczną, potrzebną i oczekiwaną.